

ИНГ-ПРО
ПРОПИСИ У ПРАКСИ

propisi.net

јул-август 2024 / двоброј 142-143 7-8/2024

Удаљење запосленог са рада (суспензија) у складу са Законом о раду

- ▶ Откривање информација послодавцу – унутрашње узбуњивање
- ▶ Извештај о накнадама као обавеза јавних акционарских друштава
- ▶ Питања разграничења кривичног дела убиства од других кривичних дела
- ▶ Укидање решења у управном поступку
- ▶ Последице пропуштања процесних радњи – трећи део
- ▶ Карактеристике примене Закона о условима за упућивање запослених на привремени рад у иностранство и њиховој заштити
- ▶ Лишење слободе осумњиченог – примена чланова 289–294. Законика о кривичном поступку
- ▶ Услови и критеријуми за обављање стоматолошке делатности
- ▶ Реч адвоката: Обавеза адвоката да на захтев странке врати предмет
- ▶ Незаконито откривање пословне тајне

Србија - Влагифор, водопад Гостиле

Здравствена Вода Србије

Дивна вода стиже до нас право са извора у најкраћем могућем року. Кад је пијемо, осећамо се као да стојимо у најлепшој природи, док се у позадини чује тихи жубор, који смирује и опоравља. Дивна вода нас поново повезује са природом, али и са нама самима.

Све Дивна воде су висококвалитетне и извиру на местима нетакнуте природе. Изворног квалитета и свеже, доспевају у чашу Корисника после само неколико дана од пуњења на извору. Могу се конзумирати свакодневно и у неограниченим количинама.

Свака од њих је другачија и на неки посебан начин благотворно делује на људски организам.

Претплатите се на неки од наших повољних пакета за правна лица или домаћинства и уживајте у здравој и свежој води на послу или код куће!

www.divnavoda.rs

 ЦЕНТАР ЗА ВРГУ О ДИВНИМ КОРИСНИЦИМА
0800 111 111

Оснивач и издавач:

ИНГ-ПРО Издавачко-графичко д.о.о.
Београд, Веле Нигринове 16а

За оснивача и издавача:

Горан Грцић и Владимир Здјелар

Главни и одговорни уредник Редакције:

Јован Матијашевић

Главни и одговорни уредник часописа:

Ана Фулетин

Сарадници:

Вера Кусовац
Владимир Саичић
Драгана Марчетић
Душан Рајаковић
Жељко Албанезе
Маја Глушчевић
Маја Матић
Никола Пантелић
Саша Кулић
Снежана Марјановић

Технички уредник:

Милена Станковић

Лектура:

Милица Радованчев

Графичка припрема:

Мирослав Арамбашић

Штампа:

Digital art, Београд

Редакција:

Веле Нигринове 16а, 11000 Београд
тел: +381 11 2836-890
факс: +381 11 2836-474
имејл: redakcija@legeartis.rs

Часопис излази једанпут месечно (10 бројева и 1 двоброј у оквиру годишње претплате).

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
34

LEGE Artis : прописи у пракси / главни и одговорни уредник Ана Фулетин. - [Штампано изд.]
. - Год. 3, бр. 25 (окт. 2014). - Београд : ИНГ-ПРО, 2014- (Београд : Digital art). - 28 cm

Месечно. - Наслов лат., текст хир.. - Преузима нумерацију електронског издања. - Друго издање на другом медијуму: Lege Artis (Online) = ISSN 2334-6140
ISSN 2406-1085 = Lege Artis (Штампано изд.)

Поштовани претплатници,

Као и у сваком летњем двоброју до сада, на повећаном броју страна настојали смо да понудимо избор актуелних тема из најразличитијих правних области, односно сфера пословања.

Нису ретки случајеви у пракси да из одређених разлога запослени буду удаљени (суспендовани) са рада, па је први текст у рубрици „Радно право” посвећен тој процесној мери и условима под којима она може да се изрекне, као и правима запослених у случају суспензије, али и неким спорним питањима која су се у вези са њом појавила у пракси. У истој рубрици текстови су посвећени институту упућивања запослених у иностранство, затим легислативи и пракси у области заштите узбуњивача код послодавца, као и прегледу новије судске праксе везане за проблем дискриминације на раду.

Круг разлога за нападање коначног и правоснажног решења у управном поступку знатно је ужи од разлога који могу да се користе у жалби, а да би поменуто решење управни орган ставио ван правног промета, потребно је да су испуњени услови за поништај или укидање коначних управних аката, прописани институтима управног права. У Закону о општем управном поступку управо је прописана једна таква могућност, и то из крајње ограниченог круга разлога. Том ванредном правном средством посвећен је и овај чланак.

У Закон о привредним друштвима 2021. године унете су одредбе о политици накнада и извештају о накнадама у јавним акционарским друштвима. Циљ тих одредби је да акционари, без обзира на број акција, али и трећа лица треба да имају могућност увида у наведени аспект функционисања јавног акционарског друштва. Нова тумачења која су се појавила у пракси повод су да тој теми посветимо текст у рубрици „Привредно право”.

У овом броју објављен је и завршни део текста о последицама пропуштања странака у парничном поступку, с тим што су сада, пре свега, анализирани примери судске праксе који се односе на последице пропуштања које погађају обе стране, али и на институт враћања у пређашње стање, који омогућава странци да, уколико мимо своје воље и из оправданих разлога пропусти рочиште или рок за предузимање неке радње у поступку, не буде преклудирана при остварењу својих процесних права.

У рубрици „Кривично право” текстови су посвећени проблему из кривичноправне праксе који се односи на разграничење кривичног дела убиства од других кривичних дела, као и кривичноправном институту лишење слободе осумњиченог.

У рубрици „Кад језик пресуди” заокружено је представљање одлика правног језика, као административног (бирокуратског) стила, указивањем на најчешће грешке законодаваца у текстовима прописа са становишта лингвистике, док је поводом Међународног дана вештина младих и Међународног дана младих истоимена рубрика посвећена значају омладинске политике за једно друштво и његов одрживи развој.

Поред наведених, ту су и остали врло актуелни текстови у поменутиим, али и другим рубрикама, као и наше сталне рубрике „Портал читалаца”, „Календар аката” и „Регистар прописа донетих између два броја”.

Редакција

Будимо на вези

Часопис *Lege Artis* – ПРОПИСИ У ПРАКСИ отворен је за сва ваша питања, мишљења, конструктивне предлоге, похвале и критике. Можете их упутити ауторима текстова или на имејл Редакције часописа redakcija@legeartis.rs

Пратите нас:

- www.legeartis.rs
- www.propisi.net
- www.ingpro.rs
- www.facebook.com/IngProLegeArtis

Зашто баш **PROPISI.NET?**

- ▶ Зато што је прегледан и једноставан и не захтева никакву специјалну обуку за коришћење (*user friendly*).
- ▶ Зато што је могућ приступ неограниченом броју докумената у току претплате.
- ▶ Зато што има највећи број прописа, примера судске праксе, правних мишљења, модела и других докумената.
- ▶ Зато што има претраживач који даје прецизно сортиране и брзе резултате претраге.
- ▶ Зато што се документа – прописи и др. – могу претраживати путем одговарајућих скраћеница и синонима који се у правној пракси често користе.
- ▶ Зато што је једини на тржишту који аутоматски бележи најпрегледаније документе сваког претплатника и издваја их на почетној страни.
- ▶ Зато што има мејл-сервис који омогућава претплатницима да о новим прописима, примерима из судске праксе, правним мишљењима и стручним коментарима и другим документима из области које сами изаберу, буду информисани путем мејла истог дана кад су објављени у бази.
- ▶ Зато што ради са било ког рачунара на интернету, без икакве инсталације, а подржава рад и у интранет окружењу.
- ▶ Зато што је увек ажуран (не захтева ажурирање од стране претплатника).
- ▶ Зато што су текстови докумената и интерфејс доступни на ћирилици или латиници.
- ▶ Зато што једним кликом могу да се ископирају текстови у *Word* или *PDF* формату.
- ▶ Зато што има најсвеобухватнију и највећу базу судске праксе, са разгранатом структуром по одговарајућим правним гранама и правним институтима.
- ▶ Зато што се из текста прописа једним кликом приступа повезаним документима.

У овом броју...

РАДНО ПРАВО

- 4 Удаљење запосленог са рада (суспензија) у складу са Законом о раду
- 11 Карактеристике примене Закона о условима за упућивање запослених на привремени рад у иностранство и њиховој заштити
- 20 Откривање информација послодавцу – унутрашње узбуђивање
- 26 Питање дискриминације на раду кроз новију судску праксу

УПРАВНО ПРАВО

- 35 Укидање решења у управном поступку

ПРИВРЕДНО ПРАВО

- 40 Извештај о накнадама као обавеза јавних акционарских друштава
- 44 Незаконито откривање пословне тајне

ГРАЂАНСКО ПРАВО

- 52 Последице пропуштања процесних радњи – трећи део

КРИВИЧНО ПРАВО

- 64 Питања разграничења кривичног дела убиства од других кривичних дела
- 69 Лишење слободе осумњиченог – примена чланова 289–294. Законика о кривичном поступку

УНАКРСНИ ПОГЛЕД

- 74 Услови и критеријуми за обављање стоматолошке делатности
- 80 Реч адвоката: Обавеза адвоката да на захтев странке врати предмет

РУБРИКЕ

- 86 Портал читалаца
- 92 Календар важења правних аката
- 93 Кад језик пресуди: Најчешће грешке у правном језику
- 100 Поводом Међународног дана вештина младих и Међународног дана младих
- 111 Преглед прописа донетих између два броја

Удаљење запосленог са рада (суспензија) у складу са Законом о раду

Удаљење запосленог са рада не представља санкцију за повреду радне обавезе или дисциплине, него својеврсну превентивну и привремену меру која се изриче запосленом док је у радном односу и за време чијег трајања запослени остварује право на накнаду зараде. Удаљење са рада најдетаљније је уређено Законом о раду, па је у наставку представљена та регулатива.

Мр Жељко Албанезе

Законске одредбе

Одредбама чланова 165–169. Закона о раду („Сл. гласник РС” бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 75/2014, 13/2017 – одлука УС и 113/2017 – даље: Закон) регулисан је институт удаљења запосленог са рада као процесна мера која се изриче запосленом за којег се сумња да је извршио повреду радне обавезе (осим у случају притвора). За време удаљења, док се утврђује његова стварна кривица, запослени остварује право на накнаду зараде, али и на поврат пуне зараде ако се утврди да његова кривица не постоји. При томе треба напоменути да, зависно од разлога, **удаљење са рада може да буде:**

- 1) привремено (факултативно) и
- 2) обавезно (облигаторно).

1. Привремено удаљење запосленог са рада

Случајеви привременог удаљења

Привремено – факултативно удаљење настаје као удаљење које има карактер привремене мере до утврђивања одговорности запосленог. То значи да је у том случају удаљење са рада могућност, при чему о томе одлучује овлашћени запослени код посло-

давца. Конкретно, **према члану 165. Закона**, запослени може да буде привремено удаљен са рада:

1) Ако је против њега започето кривично гоњење у складу са законом због кривичног дела учињеног на раду или у вези са радом.

У датом случају привремено удаљење може да настане ако је против запосленог већ започето кривично гоњење, али само због кривичног дела које је починио на раду или у вези са радом. Услови су кумулативни, односно само ако су оба услова испуњена, може да се донесе решење о удаљењу. Дакле, уколико запослени почини кривично дело које није учињено на раду или у вези са радом, нема разлога за доношење решења о удаљењу.

У погледу наведених одредби потребно је имати у виду да је чланом 5. Закона о кривичном поступку прописано да кривично гоњење започиње:

- а) првом радњом јавног тужиоца или овлашћених службених лица полиције, на основу захтева јавног тужиоца, ради провере основа сумње да је учињено кривично дело или да је одређено лице учинило кривично дело, и
- б) подношењем приватне тужбе.

Дакле, запослени може привремено да се удаљи са рада не кад је покренут кривични поступак већ кад је кривично гоњење започето. Наглашавамо да удаљење може да настане ако је против запосленог започето кривично гоњење, **али само због кривичног дела које је запослени учинио на раду или у вези са радом**, што значи да ће само та чињеница бити

- за предузетника од 200.000 до 400.000 динара;
- за одговорно лице у правном лицу од 30.000 до 150.000 динара.

6. Удаљење са рада за време боловања

Према члану 100. Закона о здравственом осигурању („Сл. гласник РС” бр. 25/2019 и 92/2023), ако је за запосленог за време кори-

шћења права на накнаду зараде донета одлука о удаљењу са рада у вези са покренутим кривичним поступком, у случају одређивања притвора, као и у другим случајевима утврђеним законом, накнада зараде исплаћује се у висини једне четвртине утврђене накнаде зараде, а ако осигураник издржава чланове уже породице, у висини једне трећине те накнаде зараде.

Карактеристике примене Закона о условима за упућивање запослених на привремени рад у иностранство и њиховој заштити

Услови за упућивање запослених у иностранство, дужина боравка, могућност упућивања у више различитих земаља, услови повратка упућеног запосленог у земљу, обавезе послодавца и друга значајна питања размотрени су детаљно у овом тексту.

Mr Жељко Албанезе

Основне законске одредбе

Резиденти Републике могу да буду упућивани на рад у иностранство у складу са одредбама **Закона о условима за упућивање запослених на привремени рад у иностранство и њиховој заштити** („Сл. гласник РС” бр. 91/2015 и 50/2018 – даље: Закон). Њим је дефинисано да послодавац – правно и физичко лице уписано у регистар надлежног органа – на рад у иностранство може да упућује (само) запослене који су код њега у радном односу. **Постоји неколико карактеристика таквог упућивања:**

- 1)** Упућивање запосленог на привремени рад у иностранство може да траје до дванаест месеци са могућношћу продужења, ако законом или међународним уговором није друкчије одређено.
- 2)** Запослени може да буде упућен на привремени рад у иностранство само уз своју претходну писану сагласност, с тим што, изузетно, та сагласности није потребна ако је уговором о раду предвиђена могућност упућивања на привремени рад у иностранство.
- 3)** Запослени се упућују у иностранство ради обављања послова у оквиру извођења инвестиционих и других радова и пружања услуга, на основу уговора о пословној сарадњи, односно другог одговарајућег основа, или рада, или стручног оспособљавања и усавршавања за потребе послодавца у пословним јединицама послодавца у иностранству.

Ред. бр.	Позиција	Зарада у земљи НИЖА од двоструке најниже основице	Зарада у земљи ВИША од двоструке најниже основице
1	2	3	4
8.	Износ доприноса на терет послодавца: колона 3: 80.286,00 x 15,15% колона 4: 153.352,35 x 15,15%	12.163,33	23.232,88
9.	Пореско умањење	25.000,00	25.000,00
10.	Пореска основица (ред. бр. 5 - 25.000)	56.641,01	128.352,35
11.	Износ пореза (10% на ред. бр. 10)	5.664,10	12.835,23
12.	Евиденциона нето зарада запосленог: (ред. бр. 5 - ред. бр. 7 - ред. бр. 11) = ред. бр. 2	60.000,00	110.000,00

У првом примеру зарада коју запослени упућен на рад у иностранство оствари у земљи износи бруто 81.641,01 динар, а нето 60.000,00 динара, што значи да је она мања од двоструке најниже основице доприноса (која износи 80.286 динара), па се доприноси обрачунавају на ту двоструку најнижу основицу, док се порез обрачунава на бруто зараду изведену према формули датој под 2. Тиме су поштовани порески прописи, а нето зарада добијена на ред. бр. 12 примера једнака је полазној нето заради на ред. бр. 2 претходног примера.

У другом примеру зарада коју запослени упућен на рад у иностранство оствари у земљи износи бруто 153.352,35 динара, а нето 110.000,00 динара, што значи да је она већа од двоструког важећег износа најниже основице, па се доприноси обрачунавају на ту за-

раду, а порез на бруто зараду изведена према формули датој под 1.

Циљ такве рачунице, односно обрачуна јесте да се само одреде суме пореских обавеза за уплату, јер запослени у иностранству прима зараду која није непосредан предмет приказане методологије опорезивања.

Као и за домаће запослене, пре исплате зараде и плаћања пореза и доприноса за упућеног радника послодавац Пореској управи доставља образац ППП ПД, при чему се зараде упућених радника пријављују под ОВП 102. Порез и доприноси на зараде запослених упућених на рад у иностранство, обрачунати на наведени начин, уплаћују се на рачун 840-4848-37. У налогу за плаћање наводи се шифра плаћања 254 и број одобрења за плаћање (БОП) добијен од Пореске управе.

Електронски часопис ЛЕГЕ АРТИС – ПРОПИСИ У ПРАКСИ

Часопис „Lege Artis – ПРОПИСИ У ПРАКСИ“, електронско издање, са стручним ауторским текстовима, већ дужи низ година незаобилазни је саветник и дневни пратилац у свачијем пословању. Намењен је, пре свега, правним службама у јавном и приватном сектору, привредним субјектима, установама, адвокатским канцеларијама итд.

Од области у часопису издавајемо: Јавне набавке и буџети, Грађанско право, Кривично и прекршајно право, Обрадовање, Планирање, изградња, становање, Привредно право, Радно право, Управно право, Здравствене уста-нове, здравствена заштита и здравствено осигурање и друге области, као и сталне рубрике „Портал читалаца“, „Календар правних аката“ и „Регистар прописа“.

Тренутно се у издању налази преко 1.800 чланака, при чему у току године излази 12 бројева.

Чланци из свих досадашњим бројева доступни су у е-часопису, с тим што им се приступа у оквиру издања Прописи.нет, а повезани су са релевантним прописима.

Откривање информација послодавцу – унутрашње узбуњивање

„Кад је у питању новац, сви су исте вере” – Волтер

Са становишта заштите узбуњивача код послодавца у Србији постоји добар легислативни оквир, али је упитна његова доследна примена у досадашњој пракси, што је тема ове анализе.

Вера Кусовац

У Конвенцији Уједињених Нација за борбу против корупције („Сл. лист СЦГ – Међународни уговори” бр. 12/05) предвиђено је да држава чланица треба да предузме одговарајуће мере у свом правном систему ради заштите појединаца од неоправданог третмана, који у доброј вери и разумном уверењу пријаве надлежним органима било какве чињенице у вези са преступима који су поменутом конвенцијом установљени.

Европски парламент и већа донели су Директиву (ЕУ) 2019 (1937) од 23. октобра 2019. године о заштити узбуњивача.

Чланом 18. став 2. Устава Републике Србије („Сл. гласник РС” бр. 98/2006) утврђено је да се ратификовани међународни уговори и општеприхваћена правила међународног права непосредно примењују у нашем правном систему.

У англосаксонској литератури у употреби је израз „звиждање у пиштаљку” (енг. *wistleblowing*), док је у француској литератури учестало „звоњење на узбуну” и „узбуњивач”.

Законом о заштити узбуњивача („Сл. гласник РС” бр. 128/2014 – даље: Закон) уређени су узбуњивање, поступак узбуњивања, права узбуњивача, обавеза државних и других органа и организација, правних и физичких лица у вези са узбуњивањем, као и друга питања од значаја за узбуњивање и заштиту узбуњивача.

У Закону су прописане три врсте узбуњивања: унутрашње, спољашње и узбуњивање јавности.

Правилником о начину унутрашњег узбуњивања код послодавца, начину одређивања овлашћеног лица код послодавца, као и другим питањима од значаја за унутрашње узбуњивање код послодавца који има више од десет запослених („Сл. гласник РС” бр. 49/2015 и 44/2018 – др. закон – даље: Правилник) ближе су уређени начин унутрашњег узбуњивања код послодавца, начин одређивања овлашћеног лица код послодавца и друга питања од значаја за унутрашње узбуњивање код послодавца.

Откривање информација послодавцу

Чланом 2. став 1. Закона прописано је да је узбуњивање откривање информација о кршењу прописа, кршењу људских права, вршењу јавног овлашћења противно сврси због које је поверено, затим опасности по живот, јавно здравље, безбедност или животну средину, као и ради спречавања штете великих размера. Унутрашње узбуњивање у Закону прописано је као откривање информација послодавцу. Одредбе општег акта којим се забрањује узбуњивање ништаве су.

Сагласно одредби члана 2. став 1. тачка 2) Закона, узбуњивач је физичко лице које изврши узбуњивање у вези са својим радним ангажовањем, поступком запошљавања, коришћењем услуга државних и других органа, носилаца јавних овлашћења или јавних служби, пословном сарадњом и правом власништва на привредном друштву. При томе, појам радног ангажовања обухвата радни однос, рад ван радног односа, волонтирање, вршење функције, као и сваки други фактички рад код послодавца.

Са становишта заштите узбуњивача код послодавца у Србији постоји добар легислативни оквир, али је упитна његова доследна примена у пракси. С тим у вези потребна је синергија свих институционалних контролних механизма, стабилизација институција и кадровско јачање у њима, али и повећање свести о важности узбуњивача и њиховој правној заштити сагласно међународним стандардима, ратификованим међународним

уговорима, пракси међународних институција и позитивним прописима код нас. Очекује се да ће у догледно време доћи до усаглашавања одредби Закона о заштити узбуњивача са Директивом (ЕУ) 2019/1937 Европске уније о заштити узбуњивача, што ће, ако дође до усаглашавања и Закон се буде доследно примењивао у пракси, омогућити квалитетнију и потпунију правну заштиту узбуњивача код послодавца.

Питање дискриминације на раду кроз новију судску праксу

Судска заштита од дискриминације представља важан инструмент за очување једнакости грађана, па су у наставку издвојени примери из судске праксе која се односи на случајеве у којима је постављено питање да ли је учињена дискриминација на раду.

Редакција

Забрана дискриминације на раду – Пресуда Врховног касационог суда Рев2. 340/21 од 3. 3. 2021.

Није повређено начело једнакости нити је учињена дискриминација тужиље због чињенице да јој од стране послодавца није дата сагласност да користи службени телефон.

Из образложења:

У погледу утврђеног чињеничног стања нижестепени судови закључили су да нема основа за закључак да је од стране послодавца тужиља стављена у неповољнији положај у односу на друга запослена лица, односно да је због личног својства или различите поли-

тичке опредељености повређено право личности и право из радног односа. Поступањем тужене није учињена дискриминација на раду у смислу одредби члана 16. ст. 1. и 2. Закона о забрани дискриминације и члана 18. Закона о раду, па је из тих разлога одбијен тужбени захтев тужиље као неоснован.

Врховни касациони суд оценио је да су правилно нижестепени судови применили материјално право када су одбили тужбени захтев тужиље и закључили да нема дискриминације у конкретном случају.

Одредбом члана 2. став 1. тачка 1) Закона о забрани дискриминације прописано је да изрази „дискриминација” и „дискриминаторско поступање” означавају свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства) у односу на лица или групе, као и на чланове њихових породица или њима блиска лица, на отворен или прикривен начин, који се заснива

Супротно наводима жалбе, упоредна група могу да буду само запослени којима је радни однос престао по основу престанка потребе за њиховим радом у години у којој је и тужиљи престао радни однос (2015), јер су се ти запослени налазили у истој или сличној правној ситуацији као и тужиља, и отпремнину остваривали под условима који су били прописани у тада важећим општим актима и на основу одлука надлежних органа тужене које су у том периоду доношене с тим у вези. У односу на ту упоредну групу, тужиља није учинила вероватним ни да је дошло до неједнаког поступања ни да је до разликовања дошло по основу неког личног својства тужиље, у смислу одредбе члана 45. Закона о забрани дискриминације.

Неједнако поступање само по себи не води закључку да се ради о дискриминацији као правно недопуштеној појави, на шта погрешно указује тужиља у жалби. Супротно томе, потребно је да се то разликовање врши без разумно прихватљивог разлога и да се врши по основу личног својства запосленог, јер се ради о битним елементима појма дискриминације из члана 2. став 1. тачка 1) Закона о забрани дискриминације, а тужиља те одлучне чињенице није учинила вероватним.

Осим тога, правно је неприхватљиво да свака измена општег акта или свака одлука која је донета у поступку утврђивања вишка запослених ради стимулсања добровољног одласка запослених из предузећа води неограниченом праву бивших запослених, који су поднели добровољне захтеве за престанак радног односа по прописима који су важили у време када су те захтеве поднели, да потражују отпремнину по прописима који су донети за лица која имају статус запослених у том тренутку. То би, по уверењу овог суда, било у супротности са институтом решавања вишка запослених.

Правни интерес за подношење предлога за одређивање привремене мере у поступку заштите од

дискриминације и равноправности полова – Решење Вишег суда у Београду ПвП-1/20 од 13. 2. 2020. и Решење Вишег суда у Београду ПвП- 1/20 од 13. 2. 2020.

Уколико се предлогом за одређивање привремене мере у судском поступку заштите од дискриминације и равноправности полова не тражи извршење радње ради уклањања последица дискриминаторског поступања, не постоји правни интерес за одређивање привремене мере у таквим поступцима.

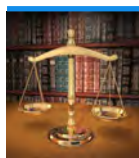
Из образложења:

Суд констатује да постављени предлог за одређивање привремене мере није јасан у смислу услова који су предвиђени чланом 44. Закона о забрани дискриминације, јер нема објашњења на који начин би то спречило дискриминаторско поступање туженог, опасност од насиља или већ ненадокнадиву штету, а ни услови за одређивање привремене мере којом се забрањује дискриминаторско понашање из члана 50. Закона о равноправности полова, и то постојање конкретне опасности повреде права, као и да ће без одређивања привремене мере наступити знатна материјална или нематеријална штета, нису испуњени у конкретном случају. Суд даље констатује да се пријава осигурања у РФ ПИО по налогу суда може извршити накнадно, па стога предложена привремена мера не испуњава услове које закон предвиђа. Пријава на осигурање у РФ ПИО зависи и од радно-равног статуса тужиље, па стога у фази одлучивања о привременој мери, без разјашњених околности уплата зарада и накнада, и пријава и одјава осигурања, нема услова за одређивање привремене мере. Даље је констатовано да тужбеним захтевом тужилац не тражи, сходно члану 43. став 1. тачка 3) Закона о забрани дискриминације и члана 43. став 1. тачка 5) Закона о равноправности полова, извршење радње ради уклањања последица дискриминаторског поступања, па стога није јасан правни интерес за одређивање привремене мере.

Укидање решења у управном поступку

Закон о општем управном поступку прописује могућност укидања решења, и то из крајње ограниченог круга разлога, па је том ванредном правном средством и посвећен овај чланак.

Саша Кулић, дипл. правник,
виши саветник у Министарству пољо-
привреде, шумарства и водопривреде
– Републичка дирекција за воде

Увод

Доношење решења у управном поступку представља круну процеса мериторног решавања у управним стварима. Решењем се одлучује о правима, обавезама и правним интересима странака. То је управни акт којим се у правни поредак уноси одлука надлежног органа подобна за стицање својства коначности, правоснажности и извршности. Наравно, по страни треба оставити услове за стицање наведених својстава решења, случајеве у којима је решење донео ненадлежни орган и сл. јер излазе из оквира теме. Дакле, циљ доношења решења у управном поступку је исходовање одлуке о неком праву или на закону заснованом интересу, односно установљење какве обавезе. По правилу, први од тих поступака покрећу се захтевом странке, а други по службеној дужности. Циљ својства коначности и правоснажности решења је да обезбеде извршење (реализацију) решења јер таква решења не могу да се нападају жалбом, у погледу које је дозвољен најшири круг разлога за стављање решења ван снаге (повреде правила поступка, погрешно односно непотпуно утврђено чињенично стање и погрешна примена материјалног права), већ је круг разлога за нападање решења знатно ужи. То је и разумљиво, посебно зато што се због правне сигурности решења којима су стечена нека права не уклањају из правног поретка. Таква решења, донета у управном поступку, не престају да важе престанком важења ма-

теријалног права на основу којег је странка остварила право. Да би поменуто решење управни орган ставио ван правног промета, потребно је да су испуњени услови за поништај или укидање коначних управних аката, прописани институтима управног права (Пресуда Управног суда број II-3 У. 1220/10 од 22. 4. 2010). Стога ваља бити крајње опрезан и могућност стављања решења ван правног промета узети као изузетну и што ређу појаву у пракси. У Закону о општем управном поступку („Сл. гласник РС” бр. 18/2016, 95/2018 – аутентично тумачење и 2/2023 – одлука УС – даље: ЗУП) управо је прописана једна таква могућност, и то из крајње ограниченог круга разлога. Том ванредном правном средством посвећен је и овај чланак.

Надлежност за укидање решења

У члану 184. став 1. ЗУП-а предвиђено је да другостепени орган или надзорни орган решењем, на захтев странке или по службеној дужности, у целини или делимично може да укине решење, и то из разлога прописаних наведеним чланом. Пре него што се пређе на разлоге за укидање, потребно је задржати се на управо цитираној одредби, односно на томе који орган је овлашћен да укине решење. **Најпре се уочава да је укидање решења стављено у надлежност другостепеног или надзорног органа. У пракси то ће редовно бити другостепени орган, односно орган који је по закону овлашћен да решава по жалбама изјављеним против решења органа који је донео решење које се укида. Но, уколико се догоди да законом није прописано који орган, као другостепени, решава по жалбама неког првостепеног органа, онда ће укида-**

законите последице након тога, све до укидања. Стога нема ни опште ни правне логике поништавати такво решење јер су правне последице поништаја другачије (теже): поништавањем решења уклањају се све правне последице које је произвело и оно се онемогућава да даље производи правне последице (став 1. истог члана). Практично, када се решење поништи, као да није ни било донето јер му се ниште све правне последице, како оне које је произвело у прошлости тако и оне које би у будућности могло да произведе. Због тога се законодавац и одлучио да се у погледу тог ванредног правног средства из члана 184. ЗУП-а определи за укидање а не поништавање решења, јер су разлози за уклањање решења из правног поретка наступили након његовог доношења, па нема разлога да се ниште правне последице које је произвело законито решење, донето у складу са прописима који су важили у време његовог доношења.

У правне последице укидања решења свакако се сврстава и право странке да тражи накнаду за претрпљену штету, осим накнаде за изгубљену добит, уколико претрпи стварну штету услед укидања извршног решења ради отклањања тешке или непосредне опасности по живот и здравље људи, јавну безбедност, јавни мир и јавни поредак или ради отклањања поремећаја у привреди, што је раније детаљније представљено.

Закључак

Из свега реченог произлази да се у члану 184. ЗУП-а ради о једном специфичном ванредном правном средству, које може да буде врло ефикасно уколико се примени у ситуацијама у којима из правног поретка треба уклонити неко решење из разлога који су оправдани и уклањање чине неопходним, уз задржавање правних последица које је то решење произвело до тренутка укидања. С друге стране, међутим, ваља бити крајње опрезан у погледу његове примене јер су разлози и услови за то стриктни и ограничени. То се нарочито односи на случајеве укидања решења по службеној дужности, с обзиром на то да орган мора да води рачуна не само о правима и интересима трећих лица, као и о јавном интересу, већ и о правима и интересима странке у чију је корист решење донето. Иако се ради о разлозима велике важности (опасност по живот и здравље људи, јавну безбедност, јавни мир и јавни поредак или ради отклањања поремећаја у привреди), у ЗУП-у се инсистира на томе да је у питању тешка и непосредна опасност, што је фактичко питање и цени се у сваком конкретном случају. Из наведеног разлога веома је важна улога службеног лица које води поступак, од којег се очекује респектабилно знање и искуство у поступању у управним стварима.

Нова опција у оквиру нашег електронског издања Прописи.НЕТ

PROPISI.NET | ING-PRO ISSN 1620-4880

моје фасцикле

МОЈЕ ФАСЦИКЛЕ:

- Фасцикла за важну тему!
- Фасцикла за сваки предмет!
- Фасцикла за сваког клијента!

Издвојено у мојој фасцикли

Прва фасцикла

Кликом на издвојите документе (чланке, прописе, правна мишљења, судску праксу, стручне коментаре, образце и уговоре) битне за ваше пословање, како бисте их прикупили на једном месту, у оквиру нове опције „Моје фасцикле“, где им након тога приступате једним кликом.

Уз издвојени документ можете да забележите :

- кључну мисао из чланка, прописа, службеног мишљења, судске пресуде, коментара;
- тумачење прописа, појединог члана прописа, одређеног спорног питања;
- напомену о повезаним прописима са издвојеним документом који су од важности за вас;
- свој коментар или запажање;
- личну напомену за ког клијента је документ битан;
- напомену за који судски, управни или други поступак је документ битан и сл.

Замените стикере, налепнице и белешке разбацане на више места Мојим фасциклама!

Детаљне информације пронађите у оквиру Корисничког упутства, које је доступно у оквиру издања, или контактирајте колеге из Службе промоције и продаје.

Извештај о накнадама као обавеза јавних акционарских друштава

Нова тумачења која су се појавила у пракси, а тичу се извештаја о накнадама, представљена су у овом тексту.

Владимир Саичић,

адвокат

Законом о изменама и допунама Закона о привредним друштвима („Сл. гласник РС” бр. 109/2021) у постојећи Закон додате су одредбе о накнади у јавним акционарским друштвима. Такође је предвиђено да су јавна акционарска друштва била дужна да се ускладе са одредбама Закона које се односе на накнаде у јавним акционарским друштвима у року од годину дана од дана ступања на снагу Закона, односно до 27. 11. 2022. године.

Законом о привредним друштвима („Сл. гласник РС” бр. 36/2011, 99/2011, 83/2014 – други закон, 5/2015, 44/2018, 95/2018, 91/2019 и 109/2021 – даље Закон) сада је предвиђено да је јавно акционарско друштво у обавези да има политику накнада директорима и члановима надзорног одбора ако је управљање друштвом дводомно, као и да се једном годишње сачињава и објављује извештај о накнадама директорима, односно члановима надзорног одбора.

Сврха политике накнада и извештаја о накнадама је да се накнаде директорима, односно члановима надзорног одбора учине јавним како би акционари имали јасан увид у то колико друштво плаћа наведена лица, по ком основу, по којим критеријумима итд. На тај начин акционари, без обзира на број акција, али и трећа лица, треба да имају могућност увида у наведени аспект функционисања јавног акционарског друштва.

У Закону је најпре у члану 463б став 1. предвиђено да одбор директора, односно надзорни одбор ако је управљање друштвом дводомно, или комисија за накнаде ако је образована, сачињава једном годишње јасан, свеобухватан и разумљив извештај о свим накнадама које је друштво или са њим повезано друштво, које послује у оквиру исте групе друштава, исплатило или се обавезало да исплати сваком појединачном садашњем и бившем члану одбора директора, односно надзорног одбора у последњој пословној години која претходи години у којој се сачињава извештај.

Из претходне законске формулације јасно произлази да се у Закону разликују две ситуације, које морају да буду обелодањене.

Ситуација 1

Прво, у извештају о накнадама морају да буду наведене накнаде које је друштво или повезано друштво у последњој пословној години исплатило, без обзира на то када је настао основ за уплату. Рецимо, уколико је основ за уплату бонуса директору одлука скупштине из 2020. године, којом се друштво обавезало да наведени бонус исплати, а он је исплаћен 2023. године, исплата поменутог бонуса мора да буде наведена у извештају о накнадама за 2023. годину, као и основ исплате.

Ситуација 2

Друго, у извештају о накнадама морају да буду наведене накнаде за које се друштво или повезано друштво у последњој пословној години обавезало да исплати, иако их није исплатило. Рецимо, уколико је 2023. године закључен уговор између директора и друштва по ком се друштво обавезало да

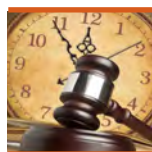
привредним друштвима. Извештај ревизора доставља се скупштини уз извештај о накнадама. **Из тога произлази да ревизорски извештај мора да буде готов пре него што се редовна седница скупштине друштва закаже, тј. више од 30 дана пре него што се одржи.** Обавеза је ревизора који спроводи ревизију годишњих финансијских извештаја да изврши ревизију извештаја о накнадама, тако да је с те стране проблематична пракса ревизорских кућа да посебно уговарају ревизију финансијских извештаја, а посебно ревизију извештаја о накнадама. Ревизори не би смели да уговарају ревизију финансијских извештаја ако истовремено са тим, а најбоље истим уговором не уговоре и ревизију извештаја о накнадама.

Друштво је дужно да извештај о накнадама објави на својој интернет страници након седнице скупштине на којој се расправљало о том извештају, при чему исти мора да буде бесплатно јавно доступан најмање десет година од дана објављивања на интернет страници друштва. Ако извештај о накнадама не буде бесплатно јавно доступан најмање десет година од дана објављивања на интернет страници друштва, Законом о привредним друштвима прописана је новчана казна за привредни преступ у износу од 200.000 до 2.000.000 динара за правно лице, односно од 40.000 до 200.000 динара за одговорно лице у правном лицу.

Незаконито откривање пословне тајне

У овом тексту фокус је на незаконитом откривању пословне тајне и начинима да се минимизирају штетне последице уколико до неправилности дође.

Маја Матић,

шеф Одсека за истраживања и развој
Агенције за спречавање корупције

Значајна економска вредност коју пословна тајна данас носи представља истовремено и значајан ризик да се догоди преварна активност у вези са корисном пословном информацијом. Што је њена претпостављена или стварна вредност већа – већи су и ризици да буде предмет преваре и злоупотребе.

И Одређивање појма и законити начини преношења пословне тајне

Пословна тајна (енг. *know-how*) односи се на било коју нејавну информацију коју поје-

динци или привредна друштва стекну у вези са специфичним начином или једноставнијом употребом неког материјала, поступка или знања у послу. Појам је изузетно широк, а његова природа зависи од области пословања о којој се ради, с тим што облик не мора да му буде материјализован.

Иако подсећа на неки облик интелектуалне својине јер се ради о информацији која делује као нематеријално добро, пословна тајна не ужива правну заштиту у области права интелектуалне својине.

Know-how је техничко или практично знање које произлази из истраживања или искуства и обично се односи на начин на који се нешто ради. То техничко или практично знање може да буде забележено у било ком облику или чак само сачувано у сећању проналазача или кључног запосленог. Може да

информацији коју споразум покрива са неовлашћеном страном. Постоје две главне врсте:

- 1) унилатерални – у ком само једна страна има поверљиве информације које треба да заштити и само једна страна којој су уступљене, која пристаје да их чува поверљивим;
- 2) узајамни или билатерални – у ком обе или све стране имају поверљиве информације и обе или све се слажу да их чувају у тајности.

Привредна друштва у многим ситуацијама користе наведене уговоре и за заштиту многих врста информација. Уколико је, примера ради, реч о процесу спајања и аквизиција, уобичајено је да привредно друштво које жели да буде стечено од заинтересованог купца тражи да потпише уговор како би поверљиве информације могле слободно да се деле током преговора.

Све чешће уговори о поверљивости користе се када радник има приступ поверљивим информацијама, као што су пословни планови, листе купаца, маркетиншке стратегије, планови за нови производ, планови цена, власнички процеси, организациона структура, пословне тајне или друге информације које привредном друштву дају предност која би нестала ако би се информација открила. Пошто послодавци не желе да радници дистрибуирају такве информације или да започну сопствени конкурентски посао, често потписују уговоре о неоткривању података како би такве информације задржали у организацији. Ипак, свака прекомерна употреба поменутих уговора у ситуацијама у којима би иначе запослени могли да разговарају отворено и размене неопходне информације, што води потискивању неопходних информација, није добра.

Кршење уговора о неоткривању података не представља кривично дело већ кршење уговорне обавезе. Може да проузрокује вођење парничног поступка – који се води како би се испуниле обавезе из закљученог уговора, као и накнади штета која је настала услед кршења уговорних обавеза. Привредно друштво услед откривања пословне тајне

може да буде предмет привредног преступа или прекршаја, услед чега може да буде кажњено новчаном казном. Такође, поменута новчана казна услед откривања пословне тајне може да буде предвиђена и самим уговором у случају неиспуњења уговорних обавеза. Услед неовлашћеног откривања пословне тајне може да дође до престанка радног односа или уговора о раду са запосленим који је незаконито открије. На крају обично долази и до оштећења репутације јер доводи до губитка поверења и губитка будућих пословних прилика.

У Кривичном законнику („Сл. гласник РС” бр. 85/2005, 88/2005 – испр., 107/2005 – испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 и 35/2019) у области кривичних дела против привреде предвиђено је кривично дело одавање пословне тајне, и то у одредбама чл. 240. Свако ко неовлашћено другом саопшти, преда или на други начин учини доступним податке који представљају пословну тајну или ко прибавља такве податке у намери да их преда непозваном лицу, казниће се затвором од шест месеци до пет година. Ставом 2. истог члана предвиђено је да ће се, када је дело учињено из користољубља или у погледу нарочито поверљивих података, учинилац казнити затвором од две до десет година и новчаном казном. Ставом 3. тог члана предвиђено је да ће се, уколико је дело учињено из нехата, починилац казнити затвором до три године.

Имајући у виду наведено, у Србији повреда пословне тајне представља и кршење уговора о поверљивости, што је, према околностима случаја (вредност информација чија се поверљивост уговором штити, висина штете коју може да претрпи привредно друштво уколико информације буду откривене), или привредни преступ или кривично дело.

Данас су информације драгоцене имовина, па организације морају да заштите интелектуалну својину и друге незаштићене информације и пословне тајне како не би претрпеле штету због њиховог неовлашћеног одавања.

Последице пропуштања процесних радњи – трећи део

У завршном, трећем, делу текста акценат је стављен на последице пропуштања које погађају обе стране, али и на институт враћања у пређашње стање.

Драгана Марчетић,
судија Апелационог суда у Београду
Снежана Марјановић,
судија Вишег суда у Београду

Последице које погађају обе стране

Пропуштање изјашњења и доставе потпуног захтева

Уколико странка пропусти да свој предлог образложи у складу са одредбама прописа који уређује ту област, то може да води губитку права.

Из образложења:

Првостепени суд је, одлучујући о предлогу тужиоца за потпуно ослобађање од плаћања трошкова поступка и постављање бесплатног пуномоћника, закључио да нису испуњени услови из члана 170. ставови 1. и 4. Закона о парничном поступку, због чега је одлучио као у ставовима другом и трећем изреке побијаних одлука. Првостепени суд је као разлог навео то што тужилац није одредио тачан износ трошкова за које тражи ослобађање од плаћања и на шта би се ти трошкови односили, као и то што је тужилац у предлогу за признање поменутог права навео да му је то потребно искључиво ради изјављивања евентуалне ревизије. Имајући у виду да је одбијен предлог за ослобађање од плаћања трошкова поступка, првостепени суд је сматрао да тиме није испуњен неопходан услов за признање права тужиоцу на бесплатну правну помоћ, односно постављање бесплатног пуномоћника.

По налажењу овог суда, као другостепеног, правилан је закључак првостепеног да нису испуњени услови за признање права тужиоцу на потпуно ослобађање од плаћања трошкова поступка и постављање бесплатног пуномоћника у смислу чл. 170. ЗПП.

Наиме, и по оцени овог суда, у погледу чињенице да тужилац тражи да му се постави бесплатни пуномоћник из реда адвоката искључиво због састављања евентуалне ревизије, а да је поступак у тој правној ствари тек започет, да парница није ни почела да тече, да тек следи претходно испитивање тужбе и доказни поступак, а да се захтев за признање наведеног права може истаћи у току целог поступка, али и нарочито то што се услови за признање датог права цене према околностима у тренутку одлучивања о њему (те околности су променљиве), то за сада нису испуњени услови да се тужиоцу признају наведени захтеви.

Као неосновани оцењени су жалбени наводи којима тужилац указује на постојање одлука којима је у другим поступцима његов захтев усвојен, будући да у сваком поступку суд одлучује према стању у том предмету.

(Решење Апелационог суда у Београду Гж 1902/19 24. 1. 2020)

Пропуштање да се захтева допуна пресуде или решења

Ако је суд пропустио да одлучи о свим захтевима о којима мора да се одлучи пресудом или је пропустио да одлучи о делу захтева, странка у року од петнаест дана од дана достављања пресуде може да предложи парничном суду да се изврши допуна пресуде (члан 356. став 1. ЗПП). То је преклузивни рок и суд без одржавања рочишта одбацује

сајту, на које се нико није јављао. Након више покушаја пуномоћник је добио информацију о броју на који може да добије суд и тачно у 13.23 часова добио је писарницу, када му је речено да ће референт одмах обавестити судију о кашњењу пуномоћника, али решење је већ било донето. Након тога, у 13.41 часова суду је упутио допис путем мејла. Предложио је да суд закаже рочиште поводом враћања у пређашње стање на коме ће ценити достављене доказе и **саслушати** заменика пуномоћника тужиоца.

Одредбом члана 109. Закона о парничном поступку прописано је да, ако странке пропусте рочиште или рок за предузимање неке радње у поступку и после тога изгубе право на предузимање те радње, суд ће тој странци на њен предлог да дозволи да накнадно изврши ту радњу (враћање у пређашње стање када постоје оправдани разлози за пропуштање). Чланом 113. став 4. истог закона прописано је да, ако суд нађе да је ради правилног утврђивања чињеница потребно да се изведу докази, заказаће рочиште.

Према стању у списима предмета за сада не може да се прихвати закључак првостепеног суда да нису испуњени услови за враћање у пређашње стање. Наводи пуномоћника тужиоца из предлога за враћање у пређашње стање о разлозима неприступања на рочиште заказано за 8. 9. 2020. године нису проверени, а тужилац је предложио саслушање заменика пуномоћника тужиоца, о ком предлогу суд није одлучио. Застој на ауто-путу може да буде узрокован уобичајеним гужвама, али

и изненадним околностима које није могуће предвидети. Уобичајене гужве подразумевају дуже трајање путовања до одредишта, које морају да буде узете у обзир приликом поступања, док изненадни застој у саобраћају може да буде проузрокован различитим предвидивим и непредвидивим околностима. У конкретном случају тужилац је предложио саслушање адвоката АА, па није јасно због чега није одлучено о наведеном предлогу.

У поновном поступку првостепени суд ће заказати рочиште поводом предлога за враћање у пређашње стање, одлучити о предлогу за саслушање заменика пуномоћника и, ценећи околности на које је указано овим решењем, као и наводе из жалбе тужиоца и доказе достављене за своју одлуку, дати јасне разлоге.

(Решење Вишег суда у Београду Гж број 10954/21 од 24. 8. 2023)

Уместо закључка

Пропуштање странака у парничном поступку доводи до одређених последица које могу да утичу како на положај странке у поступку тако и на ток самог парничног поступка. Та пропуштања могуће је делимично анулирати кроз институт враћања у пређашње стање. Овај текст понудио је пресек најновије праксе судова у вези са том проблематиком, кроз навођење појединих карактеристичних ситуација које се јављају у судској пракси.

Нова опција у оквиру нашег електронског издања Прописи.НЕТ

ИНФО-ПАНЕЛ – Бирамо битне информације

На почетној страни увек су доступне актуелне информације за пословање конкретне категорије претплатника.

Питања разграничења кривичног дела убиства од других кривичних дела

Проблем који се често јавља у пракси јесте питање разграничења кривичног дела убиства од других кривичних дела јер није свака радња која је управљена на физички интегритет другог човека кривично дело убиство или његов покушај.

Никола Пантелић,
јавни тужилац у Вишем јавном
тужилаштву у Београду

Проблем који се често јавља у пракси јесте питање разграничења кривичног дела убиства од кривичног дела тешка телесна повреда. Живот и тело човека као заштитни објекат у Кривичном законнику предвиђен је у тринаестом поглављу Законика, које носи назив „Кривична дела против живота и тела”. Наведени заштитни објект заузима највише место на скали вредности добара којима закон пружа кривичноправну заштиту јер је неповредивост живота човека апсолутна. То потврђује и чињеница да је и Уставним начелом из члана 24. Устава предвиђено да је људски живот неприкосновен, док је у наредном члану прописана неповредивост физичког и психичког интегритета. Поменуто поглавље не садржи само кривична дела чија се последица састоји у повреди или уништењу живота или тела, већ и кривична дела која за последицу имају угрожавање живота или тела.

Кривично дело убиство, прописано чланом 113. Кривичног законика, појавило се настанком саме кривичноправне реакције. Оно представља основни облик убиства (тзв. обично убиство) и инкриминише сваку умишљајну и противправну радњу човека којом се друго лице лишава живота. Из таквог бића кривичног дела може да се закључи да су истоветни и заштитни и нападни објекат, односно да се у конкретном случају штити живот човека од другог лица.

Предметно кривично дело може да се изврши на различите начине, коришћењем различитих прилика и средстава. Биће сваког убиства у кривичноправном смислу садржи неколико заједничких елемената који се одnose пре свега на радњу, која је искључиво управљена на лишавање живота, потом на противправност радње и последицу у виду смрти другог лица, а напослетку и на заштитни објекат, односно на то да је оштећени увек људско биће. Све друге околности под којима је извршено то кривично дело, које се односе на мотив, побуде, начин извршења, прилике, односно да исто може да буде ситуационо дело (*Пресуда Вишег суда у Београду К. 283/17 од 1. 6. 2018*), као и друге околности, учиниће убиство лакшим или тежим, па је у зависности од тих привилегованих или квалификаторних околности законодавац прописао друге облике истог кривичног дела.

Међутим, за постојање кривичног дела убиство из члана 113. Кривичног законика довољно је утврдити умишљај учиниоца, док одређена психолошка побуда за извршење дела не мора ни да постоји нити мора да буде утврђена (*Пресуда Апелационог суда у Крајевцима Кж1 152/2019 од 18. 3. 2019*).

На правилност утврђеног чињеничног стања није од утицаја који су били мотиви окривљеног, јер **мотив није законски елемент бића предметног кривичног дела и не мора да буде обухваћен умишљајем учиниоца нити мора да буде утврђен у сваком случају** (*Пресуда Апелационог суда у Крајевцима Кж1 539/19 од 23. 7. 2019*).

Такође, намера да се неко лиши живота не представља услов за постојање наведеног

ступила тешка телесна повреда или тешко нарушавање здравља, мора да постоји нехат. Кривична дела тешка телесна повреда и насиље у породици када наступи смрт оштећеног лица разликују се од убиства и тешког убиства по субјективном односу учиниоца према смрти, и то на плану воље, тако да ће учинилац код којег је постојало хтење или пристајање на смрт у моменту наносења телесних повреда учинити убиство, односно тешко убиство, а уколико је нехатно поступао у односу на смртну последицу, учиниће квалификовани облик тешке телесне повреде или насиља у породици (*Решење Апелационог суда у Крајугевицу Кж1 1363/2017(2) од 28. 12. 2017*).

Што се тиче **кривичних дела против здравља људи**, таква дела имају одређене сличности са кривичним делима против живота и тела јер им је истоветна последица, али и са кривичним делима против опште сигурности људи и имовине јер се њима проузрокује опасност за неодређени, односно већи број лица. Повреда лекарске дужности да се укаже лекарска помоћ лицу којем је потребна може да има тешке последице, уколико се оно налази у непосредној опасности за живот или постоји опасност од наступања тешке телесне повреде, због чега таква повреда може да буде и основ за кривичну одговорност. Тежи облик (став 2) кривичног дела неуказивање лекарске помоћи из члана 253. Кривичног законика предвиђа управо такву одговорност и последицу – наступање тешке телесне повреде, док најтежи облик (став 3) постоји уколико наступи смрт лица, с тим што поменуто дело може да изврши само лекар. Чланом 278. Кривичног законика прописано је кривично дело изазивање опште опасности чијим се предузимањем неке од алтернативно прописаних радњи извршења изазива опасност за живот или тело људи. Па тако у случају упућивања пуцња у правцу оштећеног са мале удаљености тако што се пројектил испаљује тако да пролази поред тела оштећеног, у ситуацији када је оптужени, имајући у виду близину са које је хитац испаљен, несумњиво могао оштећеног да лиши живота, представља општеопасну радњу којом се изазива опа-

сност за живот и тело оштећеног, а не радњу кривичног дела убиства у покушају (*Пресуда Апелационог суда у Крајугевицу Кж1 1584/14 од 7. 11. 2014*).

Међутим, испаливањем хитаца из ватреног оружја у правцу возила у којем се налази неко лице, чега је окривљени свестан, чини се кривично дело убиство у покушају, а не кривично дело изазивање опште опасности, без обзира на то што хици нису били прецизни, па су неки пројектили погодили возило, а неки погодили друге објекте у близини возила и што нико у том возилу није погођен тим пројектиlima (*Пресуда Апелационог суда у Крајугевицу Кж1 1435/2017 од 1. 2. 2018*).

У прилог таквој тези стоји и закључак решења Апелационог суда да, у случају када је кривично дело према наводима оптужног акта учињено употребом ватреног оружја, суд не мора да утврђује да ли је окривљени пуцао у правцу тачно одређене особе или особа, јер би се у том случају радило о другом кривичном делу (*Решење Апелационог суда у Крајугевицу Кж1. 830/2019 од 12. 11. 2019*).

У ситуацији када је окривљени пуцао из пушке и испаливао хице у ваздух покушавајући да растера голубове, док су се друга лица налазила на удаљености између 100 и 200 метара од њега, неће постојати наведено кривично дело јер не постоји конкретна опасност за живот или тело људи, или за имовину већег обима (*Пресуда Апелационог суда у Крајугевицу Кж1. 4822/2010 од 10. 3. 2011*).

Врховни касациони суд је на становишту да мора да се конкретизује последица предузете радње, односно тачно да се означи чији живот и тело су доведени у конкретну опасност, где су се тачно налазиле те особе, да ли су у „изузетно прометној улици у насељеном месту” или на другој локацији, као и да ли су, с обзиром на место где су се налазиле, биле у наведеној опасности (идентитет тих лица не мора бити познат), односно да ли је конкретна опасност заиста и настала за заштићено добро и за која лица, то јест да ли је могла да настане (*Пресуда Врховног касационог суда Кзз. 42/2012 од 30. 5. 2012*).

Лишење слободе осумњиченог – примена чланова 289–294. Законика о кривичном поступку

У тексту су анализиране одредбе Законика о кривичном поступку, ставови судске праксе и правне теорије у вези са кривичноправним институтом лишење слободе осумњиченог.

Никола Пантелић,
јавни тужилац у Вишем јавном
тужилаштву у Београду

У Законик о кривичном поступку¹, у члану 2. став 1. тачка 23), одређено је значење израза „лишење слободе” тако што је наведено да се под истим подразумева:

- хапшење,
- задржавање,
- забрана напуштања стана,
- притвор и
- боравак у установи који се, у складу са поменутиим закоником, урачунава у притвор.

Хапшење обавља полиција или самоиницијативно или по овлашћењу, односно по налогу јавног тужиоца (члан 291. ЗКП). Задржавање осумњиченог у трајању до 48 часова одређује јавни тужилац, а извршава полиција (члан 294. ЗКП). Преостале три мере осумњиченом може да одреди искључиво суд.

Већ на самом почетку важно је истаћи да одлуке, попут осуђујуће пресуде или пресуде која је донета на основу споразума о признању кривичног дела, у изреци морају да садрже и одлуку о урачунавању притвора, односно сваког другог облика лишења слободе у вези са кривичним делом. Између осталог, повреда одредаба о урачунавању забране напуштања стана, притвора или издржане казне, као и сваког другог облика лишења слободе, представља повреду кривичног закона, што је један од основа за изјављивање жалбе у складу са чланом 439. ЗКП.

Овлашћење које је дато јавном тужиоцу да задржи осумњиченог представља изузетну могућност да се лице задржи ради саслушања најдуже 48 часова од часа хапшења, односно одазивања на позив, ако је реч о лицу саслушаном у својству осумњиченог (члан 289. ставови 1. и 2. ЗКП). То је овлашћење које је дато јавном тужиоцу како се од тог државног органа не би, нарочито у комплекснијим случајевима, захтевало поступање у нереалним роковима.²

Постоје **четири ситуације када јавни тужилац може да задржи осумњиченог:**

- 1)** тужилац може да задржи лице које је полиција ухапсила јер постоји разлог за одређивање притвора, при чему постоји основана сумња да је учињено кривично дело;
- 2)** може да се задржи лице ухапшено при извршењу кривичног дела, које може да ухапси свако – и полиција и грађани (тзв. грађанско хапшење);
- 3)** може да се задржи осумњичено лице које је позвано у својству осумњиченог од стране полиције, које се одазвало таквом позиву;
- 4)** може да се лиши слободе лице које је позвано од стране полиције у својству грађанина и одазвало се позиву, али је током прикупљања обавештења стекло својство осумњиченог.

Дакле, мера задржавања може да се одреди лицима за која постоји најнижи степен сумње, односно основи сумње да је извршено кривично дело које се гони по службеној дужности (тзв. позвани осумњичени), али и лицима за која постоји основана сумња да је учињено кривично дело (тзв. полицијско хапшење), при чему је потребно да постоји одређени степен сумње да би се лицима

Међутим, уколико јавни тужилац не буде сматрао да постоје основи за предлагање привора задржаном лицу, он ће самостално, након саслушања осумњиченог, истог пустити на слободу, и то доношењем решења којим му се укида задржавање. Упркос чињеници да је законодавац пропустио да одреди услове и форму одлуке којом се лице пушта на слободу,

орган поступка, односно јавни тужилац то чини у форми решења, прецизирајући дан и час када се лицу укида задржавање, што је аналогија у обрнутом случају, када се доноси исти акт – решење (о задржавању), које такође садржи дан и час лишења слободе.

Ендноте

- 1 Законик о кривичном поступку („Сл. гласник РС” бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/2019, 27/2021 – одлука УС и 62/2021 – одлука УС).
- 2 Горан П. Илић и др., Коментар Законика о кривичном поступку, осмо измењено и допуњено издање, Београд, 2015.
- 3 Члан 290. Законика о кривичном поступку („Сл. гласник РС” бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/2019, 27/2021 – одлука УС и 62/2021 – одлука УС).
- 4 Одлука ОСП Гж бр. 884/00 од 26. 9. 2002. године.
- 5 Момчило Грубач, Коментар Законика о кривичном поступку, тринаесто измењено и допуњено издање, Београд, 2013.
- 6 Члан 193. Закона о прекршајима („Сл. гласник РС” бр. 65/2013, 13/2016, 98/2016 – одлука УС, 91/2019, 91/2019 – др. закон и 112/2022 – одлука УС).
- 7 Члан 278. Закона о безбедности саобраћаја на путевима („Сл. гласник РС” бр. 41/2009, 53/2010, 101/2011, 32/2013 – одлука УС, 55/2014, 96/2015 – др. закон, 9/2016 – одлука УС, 24/2018, 41/2018, 41/2018 – др. закон, 87/2018, 23/2019, 128/2020 – др. закон и 76/2023).
- 8 Билтен Врховног касационог суда бр. 1/2015, са седнице Кривичног одељења ВКС од 4. 4. 2014. године.
- 9 Горан П. Илић и др., Коментар Законика о кривичном поступку, осмо измењено и допуњено издање, Београд, 2015.
- 10 Ибид.
- 11 Члан 69. став 2. Законика о кривичном поступку („Сл. гласник РС” бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/2019, 27/2021 – одлука УС и 62/2021 – одлука УС).
- 12 Горан П. Илић и др., Коментар Законика о кривичном поступку, осмо измењено и допуњено издање, Београд, 2015.

КАЛКУЛАТОР КАМАТА

у оквиру електронског издања ИНГ-ПРО ПРОПИСИ.НЕТ

Осим обрачуна затезне камате у динарима или у некој од страних валута (евро, долар, швајцарски франак), уз помоћ нашег калкулатора претплатници могу да врше и обрачун камате за неблагоприятно плаћене јавне приходе и за неблагоприятно плаћени царински дуг и казну у царинском поступку, затим обрачун камате по есконтној/референтној стопи Народне банке Србије и по референтној стопи Европске централне банке (ЕЦБ), као и обрачун камате по пресудама/одлукама Европског суда за људска права. Поред наведених, ту је и обрачун уз помоћ индекса потрошачких цена, а поред свих ових дефинисаних каматних стопа које ми ажурирамо, постоји и опција *Моје каматне стоје*, помоћу које сваки корисник може да дефинише каматне стопе како би прилагодио обрачун камата сопственим потребама.

Обрачуна камата претплатници могу да сачувају у оквиру базе, а могу и да врше промене на рачуну, односно да евидентирају нова задужења и отплате, уз могућност да бирају да ли ће се делимична отплата дуга прво одузимати од камате или од главнице.

Калкулатор врши обрачуна камата пропорционалном или конформном методом. Поред ових, постоји и јединствена мешовита метода (за затезну камату до 2. 3. 2001. примењује се конформна метода, а од 3. 3. 2001. пропорционална), која омогућава јединствен обрачун камате за период пре и после тог периода. Сходно томе, по истом принципу функционише и обрачун камате на неблагоприятно плаћене јавне приходе, на неблагоприятно плаћен царински дуг и неблагоприятно плаћену казну у царинском поступку (до 31. 12. 2012. конформна, од 1. 1. 2013. пропорционална метода).

Збирни обрачун камата омогућава обрачун дуга по више различитих фактура (рачуна), по принципу: један поверилац, један дужник, више новчаних потраживања и износ укупног дуга по свим тим различитим основама.

Услови и критеријуми за обављање стоматолошке делатности

У наставку је значајна област здравствене заштите обрађена и из угла здравствене установе, односно здравственог радника – стоматолога, и из угла пацијента, као корисника стоматолошких услуга, при чему су издвојени услови који се тичу кадровске структуре и опреме, уз анализу тренутне ситуације у Србији у односу на развијене земље.

Др Душан Рајаковић,
спец. менаџмента
здравствених установа

Појам, анализа и мере за унапређење тренутне ситуације

Стоматологија, односно дентална медицина је веома значајна област здравствене заштите, посебно имајући у виду учесталост потребе за стоматолошким услугама на нашем поднебљу. Обољења уста и зуба, каријес и пародонтопатија представљају најчешћа незаразна обољења и имају велики здравствени, социјални и економски значај, па се због тога сврставају у најзначајније социјално-медицинске проблеме популације у нашој земљи. Она су истовремено и важан јавноздравствени проблем јер су веома распрострањена и њихов утицај на социјалном и индивидуалном нивоу је значајан. Иако директно не угрожавају живот, и те како утичу на животне, радне и друге способности појединца, а ако се занемаре, могу да изазову озбиљне компликације. Уочавајући тај проблем као један од приоритетних, Министарство здравља именovalo је Републичку стручну комисију за стоматологију, која је, између осталог, израдила Национални програм превентивне стоматолошке здравствене заштите. Национални програм базиран је на савременом концепту организације превентивне стоматолошке заштите по угледу на сличне програме скандинавских земаља, уз коришћење иску-

ства из ранијег периода и препорука Светске здравствене организације. Тај програм садржи широк спектар активности усмерених на побољшање здравља уста и зуба деце, омладине и жена у вези са трудноћом и на унапређење услова за доступну и квалитетну стоматолошку здравствену заштиту. На бази процењених потреба дефинисана су стратешка опредељења, циљеви и мере заштите здравља уста и зуба, чија је реализација планирана у наредном периоду, као и методе и процедуре спровођења активности, носиоци стручних послова, институције, органи и организације, критеријуми и технике процене остварених резултата, извори средстава и начин финансирања.

Бројна епидемиолошка истраживања указују на велику разлику у распрострањености болести уста и зуба међу појединим земљама. У развијеним земљама света таква обољења су у сталном опадању, а у земљама у развоју у сталном порасту. Последњих година резултати бројних епидемиолошких студија у популацији деце, посебно узраста дванаест година, показују да је „тиха” епидемија каријеса готово заустављена у земљама Западне Европе и САД. Разлози за такво унапређење су бројни и сложени, али се најчешће приписују спровођењу систематских школских превентивних програма и програма здравственог васпитања, побољшању хигијене и правилној исхрани, затим масивној и континуираној примени флуорида, као и усвајању здравих стилова живота. За разлику од западних земаља, у земљама источне и југоисточне Европе регистрован је већи број оболелих

је да директор није осуђиван, односно да се против њега не води истрага, да није члан органа политичке странке, као и да испуњава и друге услове предвиђене статутом здравствене установе. Доктор денталне медицине може да буде именован за директора било које здравствене установе, дакле не само стоматолошке, наравно, уколико испуњава услове предвиђене Законом о здравственој заштити. Познати су и чести случајеви да су доктори стоматологије са великим успехом водили здравствене установе, и то не само домове здравља већ и болнице и институте, а такође су били успешни и на високим позицијама у органима државне управе.

Закључна разматрања

Као што је већ наведено, утврђени су приоритетни проблеми у нашој држави. Са жаљењем може да се констатује да је висока стопа преваленције и инциденције каријеса нарочито изражена у популацији деце и омладине, што је у уској корелацији са ниским обухватом стоматолошке заштите циљне популације одојчади и мале деце, као и жена у вези са трудноћом. Превенција обољења уста и зуба

није у довољној мери препозната као приоритетни јавноздравствени проблем, а укљученост локалне заједнице у активности за унапређење здравља уста и зуба деце, омладине и жена у вези са трудноћом свакако је недовољно. Обезбеђеност специјалистичким стоматолошким кадром за стоматолошку здравствену заштиту деце није задовољавајући. Проблем представља и чињеница да потребна опрема није равномерно распоређена у управним окрузима, док се стоматолошки материјал често не набавља континуирано. Коришћење информационог система у стоматолошким службама, како у државној тако и у приватној својини, није задовољавајуће, али би се његовим унапређењем обезбедили подаци о капацитетима и раду.

Након што је овде, како се надамо, истакнут значај овако важне теме, уз појашњење појмова и услова за обављање стоматолошке делатности, с правом може да се очекује да ће након година, па и деценија различитих трансформација стоматологија заузети место које јој припада у здравственом систему наше државе, али и да ће пацијентима бити пружена најбоља могућа здравствена заштита.

Електронски часопис ПОСЛОВНИ САВЕТНИК

Часопис „ПОСЛОВНИ САВЕТНИК“ представља издање са стручним ауторским текстовима из области рачуноводства и пореза. Наменен је, пре свега, финансијским и рачуноводственим службама у приватном сектору, рачуноводственим агенцијама и сл.

Од рубрика у часопису издвајамо: Рачуноводство, Порези, Зараде, плате и друга примања, Радни односи, Пословне финансије, Статистика и остале области.

Тренутно се у издању налази преко 1.800 чланака, при чему у току године излази 12 бројева.

Чланци из свих досадашњих бројева доступни су у е-часопису, с тим што им се приступа у оквиру издања Прописи.нет, а повезани су са релевантним прописима.

За препоруке и групе информације пишите нам на: office@ingpro.rs или нас позовите на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Реч адвоката: Обавеза адвоката да на захтев странке врати предмет

Маја Глушчевић,
адвокат из Ниша

Резиме: Непосредан повод за овај рад је дисциплински поступак који се водио пред Адвокатском комором Ниша када је адвокат пријавио свог колегу зато што није желео да странци, на њен захтев, врати предмет. Наиме, на захтев странке да пријављени адвокат предмет врати његовом новом пуномоћнику, с обзиром на то да странка није била тренутно ту, већ у иностранству, исти је то одбио јер је захтевао да се његови парнични трошкови прво плате, па да тек онда врати предмет. Уследило је прво писано упозорење, при чему је нови пуномоћник странке прво захтевао да у року од три дана од дана пријема електронске поште предмет врати, па како то исти није учинио, уследила је пријава надлежној комори због повреде Статута Адвокатске коморе Србије. Такође, у међувремену су сви трошкови адвокату плаћени, али је пријављени адвокат предмет послао препорученом поштом. Самим тим што је пријављени адвокат све до подношења дисциплинске пријаве надлежној адвокатској комори „задржавао предмет”, по мом мишљењу, дошло је до повреде члана 241. став 1. и став 2. тачка 8) Статута Адвокатске коморе Србије, при чему пријављени адвокат исто тако није потпуно вратио предмет, односно у истом су недостајали записници са рочишта за које је добио накнаду. Међутим, надлежна комора одбацила је дисциплинску пријаву са образложењем да нема места дисциплинском кажњавању пријављеног адвоката јер по оцени дисциплинског органа пријављени адвокат није извршио повреду дужности и угледа адвокатуре, што је потпуно погрешан закључак. Осим што је пријављени адвокат условљавао наплату трошкова враћањем списка предмета, што је недопустиво јер су адвокати дужни да на захтев странке врате предмет,

фактура коју испоставе странци представља веродостојну исправу, на основу које сваки адвокат може да покрене извршни поступак и наплати своје дуговање. Такође, погрешан је закључак дисциплинског органа предметне коморе да адвокат није дужан нити у обавези да узима записнике са рочишта (јер је то недостајало у списима предмета), при чему такође властодавац пуномоћја, као странка у поступку, у сваком тренутку може да изврши увид у судски предмет и затражи копију списка предмета, поготово када су ти трошкови плаћени адвокату, односно износе за таксене марке за преузимање копија записника са сваког рочишта сносила је сама странка, па би копирањем списка странци опет били направљени додатни трошкови, које иначе није дужна да сноси, па је у свему, по мом мишљењу, погрешан закључак дисциплинског органа.

Увод

Дакле, имајући у виду наведено, мишљена сам да пријављени адвокат не само да је повредио Статут Адвокатске коморе Србије већ и Закон о адвокатури јер није поступао у складу са наведеним актима, односно повредио је одредбе Статута и Закона, па је самим тим постојала дисциплинска одговорност. Ниједан адвокат не сме да задржава списе предмета, већ је на захтев странке дужан да их врати, а условљавање плаћања трошкова враћањем списка предмета представља тежу повреду адвокатске дужности. Такође, сматрам да, уколико је пријављени адвокат хтео, могао је себи да копира списе предмета и да исте задржи за себе, док је оригинале био дужан да на захтев странке врати. Такође, враћање списка предмета препорученом поштом, по мом мишљењу, недопустиво је јер у том случају адвокат може да врати странци шта жели, док оно што не жели да врати из списка предмета може да задржи за себе. Наведено с друге стране проузрокује трошкове странци

потраживања, при чему обрачун награде и накнаде трошкова адвоката представља извршну исправу.

Веродостојна исправа подобна је да се на основу ње донесе решење о извршењу на основу веродостојне исправе ако садржи податке о извршном повериоцу и извршном дужнику и предмет, врсту, обим и доспелост обавезе извршног дужника. Ако доспелост обавезе не може да се утврди из веродостојне исправе, извршни поверилац дужан је да уз веродостојну исправу приложи писмени доказ да је извршном дужнику оставио накнадни рок да испуни обавезу.

У предлогу за извршење на основу веродостојне исправе назначавају се идентификациони подаци о извршном повериоцу и извршном дужнику (члан 30), веродостојна исправа, потраживање извршног повериоца, једно средство или један предмет, или више средстава и предмета извршења, или захтев да се извршење одреди на целокупној имовини извршног дужника, као и други подаци и исправе који су потребни за спровођење извршења. Предлог за извршење на основу веродостојне исправе садржи и захтев да суд обавезе извршног дужника да намири новчано потраживање извршног повериоца с одмереним трошковима поступка у року од осам дана, а у меничним споровима у року од пет дана од дана достављања решења, али и захтев да се одреди извршење ради намирења новчаног потраживања извршног повериоца и трошкова поступка. Извршни поверилац дужан је да уз предлог приложи веродостојну исправу у оригиналу, овереној копији или

препису. Страну веродостојну исправу судски преводилац претходно преводи на језик који је у службеној употреби у суду. Ако су странке закључиле споразум о месној надлежности, извршни поверилац може да тражи у предлогу за извршење да се, ако поступак буде настављен као по приговору против платног налога, настави пред судом који је надлежан по споразуму о месној надлежности. Извршни поверилац дужан је да уз предлог приложи споразум о месној надлежности.

Закључак

Анализирајући представљени случај, одредбе Закона о адвокатури, Статута Адвокатске коморе Србије и Кодекс професионалне етике адвоката, евидентно је да је пријављени адвокат прекршио своје обавезе и дужности, грубо нарушио углед адвокатуре и извршио тежу повреду дужности и угледа адвокатуре, али изостало је адекватно кажњавање, што је пропуст надлежне коморе. Мишљења сам да је у конкретном случају пријављеног адвоката требало новчано казнити јер би се само тако унео ред у понашање колега и адвоката.

Такође сматрам да увек можемо да копирамо списе предмета, као и што увек може да се изврши увид у списе предмета, при чему никако не смемо и не можемо да условљавамо странке плаћањем да би им се вратили списи предмета. Евентуално своја потраживања можемо да остваримо кроз извршни поступак, односно ако клијент приговори на издату фактуру кроз парнични поступак.

Ендните

- 1 Члан 75. Закона о адвокатури („Сл. гласник РС” бр. 31/2011 и 24/2012 – одлука УС).
- 2 Ибид, члан 76.
- 3 Ибид, члан 77.
- 4 Ибид, члан 83. став 1. тачка 4).
- 5 Члан 239. Статута Адвокатске коморе Србије („Сл. гласник РС” бр. 85/2011, 78/2012, 86/2013, 11/2023 – одлука УС и 22/2024 – одлука УС).
- 6 Ибид, члан 240.
- 7 Ибид, члан 241.
- 8 Ибид, члан 242.

- 9 24. Кодекс професионалне етике адвоката („Сл. гласник РС” бр. 27/2012 и 159/2020 – одлука УС).
- 10 Ибид, 24.
- 11 Ибид, 24.
- 12 Члан 52. став 1. и став 2. тачка 12) Закона о извршењу и обезбеђењу („Сл. гласник РС” бр. 106/2015, 106/2016 – аутентично тумачење, 113/2017 – аутентично тумачење, 54/2019, 9/2020 – аутентично тумачење и 10/2023 – др. закон).
- 13 Ибид, члан 53. ставови 1. и 2.
- 14 Ибид, члан 62.

Имате питање?

Имамо одговор!

У овој рубрици дајемо одговоре на нека од питања која сте упутили нашем часопису. Подсећамо да право на постављање питања и добијање одговора имају искључиво претплатници на наш часопис.

РАДНО ПРАВО

Рад код другог послодавца као мера решавања вишка запослених

П: *Под којим условима и по којој процедури запослени који је вишак може да се упути на рад код другог послодавца? Да ли у том случају има право на отплату?*

О: У члану 155. став 1. тачка 5) Закона о раду као једна од мера за запошљавање вишка запослених предвиђен је и рад код другог послодавца. Два послодавца – матични и нови споразумом уређују односе поводом упућивања на рад код другог послодавца.

Послодавац који је утврдио вишак запослених и донео програм решавања вишка запослених треба да понуди анекс уговора о раду запосленима којима је обезбедио наведену меру запошљавања. Ако не постоји обавеза доношења програма решавања вишка запослених, свакако постоји обавеза примене одређених критеријума приликом утврђивања зашто је баш одређени запослени вишак ако на радном месту има више извршилаца, а само неки постају вишак. Наиме, критеријуми за утврђивање вишка запослених примењује се увек у ситуацији када је смањен број извршилаца на одређеним пословима, без обзира на то да ли је послодавац дужан да донесе програм решавања вишка запослених или не, јер је потребно да, од више извршилаца на истим пословима, одреди ко од њих представља вишак зато што постоји конкуренција више запослених за једно радно место.

На основу члана 171. став 4. тачка 4) Закона о раду послодавац нуди запосленом анекс уговора о раду, с тим што је, сагласно члану 172. став 1. Закона о раду, уз тај анекс дужан

да запосленом достави писмено обавештење, које садржи разлоге за понуђени анекс уговора, рок у ком запослени треба да се изјасни, који не може да буде краћи од осам радних дана, као и правне последице које могу да настану непотписивањем анекса уговора. Уколико прихвате анекс уговора о раду у смислу члана 171. став 4. тачка 4) Закона, запослени који су вишак закључују уговор о раду са новим послодавцем код којег настављају рад. Потом послодавац који је утврдио вишак и донео програм решавања вишка запослених доноси решење о отказу уговора о раду запослених који су прихватили анекс уговора о раду, са позивом на члан 179. став 5. тачка 1) Закона у вези са чланом 155. став 1. тачка 5) Закона.

Када је запосленом који је проглашен технолошким вишком послодавац обезбедио меру запошљавања – рад код другог послодавца, онда запосленом не припада отплатина предвиђена чланом 158. Закона о раду.

Из пресуде Врховног касационог суда Рев2. 280/15 од 8. 10. 2015. године: *Своја је намена отплатине да се запосленом обезбеди финансијска подршка у међузависној између престајанка једног и почетка другог радног односа. У конкретном случају тужацу је престало радно однос код туженог због престанка отплате за његовим радом, али му је управо тужени обезбедио меру запошљавања – рад код другог послодавца. На тај начин тужацу је обезбеђен континуитет радног односа, иако је дошло до промене послодавца, није дошло до губитка зараде (код туженог је радно однос престало 20. 5. 2012. године, а са новим послодавцем А. с. т. д. о. о. радно однос заснован је 21. 5. 2012. године) и због тога тужацу не припада отплатина предвиђена чланом 158. Закона о раду.*

Дакле, послодавац има следеће могућности:

- да донесе једно решење о коришћењу годишњег одмора у ком ће навести све запослене које упућује на коришћење колективног годишњег одмора, при чему ће такво решење истаћи на огласној табли, лично доставити свим запосленима или им послати електронски;
- да донесе појединачна решења за сваког запосленог и достави их лично или електронски.

Све то треба да уради у року од најмање 15 дана пре дана одређеног за коришћење годишњег одмора.

Услови за премештај запосленог у друго место рада у ситуацији када је анексима уговора о раду више пута мењано место рада

П: Да ли се ириликком ирешешиаја зайосленои у друго месџо рада, саиласно члану 173. сџав 1. џиачка 2), као месџо рада од кої се мери удаљеносџи узима месџо рада из уїовора о раду, или џреба узетџи у обзир месџо рада из раније закљученої анекса?

О: На основу чл. 173. ст. 1. т. 2) Закона о раду запослени може да буде премештен у друго место рада ако је удаљеност од места у ком ради до места у које се премешта на рад мања од 50 km и ако је организован редован превоз, који омогућава благовремени долазак на рад и повратак са рада, уз обезбеђену накнаду трошкова превоза у висини цене превозне карте у јавном саобраћају.

Мишљења смо да је, у случају када је запослени у току трајања радног односа променио више места рада, меродавно последње место рада са ког се премешта у друго место рада, што значи да ће то бити место рада из анекса који је претходно закључен, а не место рада у ком је запослени раније обављао рад по основном уговору о раду. Сагласно томе, удаљеност места у које се запослени упућује не може да буде већа од 50 km од места у коме ради (на основу претходног анекса), под условом да је организован редован превоз који омогућава благовремени долазак и одлазак са посла и да је обезбеђена накнада трошкова превоза у висини цене превозне карте у јавном саобраћају.

Календар важења ирвних акаџиа

Прописи кої одложено престажу да важе или чија одложена примена почиње у наредном периоду

Пропис	„Сл. гласник РС“ број	Датум примене
Закон о изменама и допунама Закона о планирању и изградњи	62/2023	одредбе члана 50. став 2. примењују се од 5. 8. 2024.
Закон о изменама и допунама Закона о железници	62/2023	одредбе чл. 39. и 40. примењују се од 5. 8. 2024.
Правилник о садржају безбедносног листа	11/2024	примењује се од 1. 9. 2024.
Правилник о захтевима еко-дизајна за уређаје за климатизацију и вентилаторе	11/2024	примењује се од 1. 9. 2024.
Правилник о захтевима еко-дизајна за пећнице, плоче за кување и напе за домаћинство	11/2024	примењује се од 1. 9. 2024.

Осим тога што се људска свест развијала и усложњавала развојем језика, унапређујући могућности споразумевања међу људима, развијала се и читава људска заједница, што је рађало потребу за увођењем реда у свакодневни живот на свима прихватљив, функционалан и разумљив начин. Тај ред постизао се устројавањем правила, односно закона, а закони свеукупно чине правни систем једне државе. Циљ ове рубрике је да укаже на то како језик и његове особености утичу на формулисање и касније тумачење законских норми, као и каква је улога вештачења заснованих на језику у истражним и судским процесима.

Најчешће грешке у правном језику

Заокружење приче о одликама правног језика довело је до представљања најчешћих грешака у правним прописима које састављачи текстова закона чине, а потребно је избећи их зарад јасности и прецизности.

Шта смо до сада изнели о правном језику

„Језик има своје устројство и своју законитост којом живи. Ово устројство мора бити исто као и устројство разума, иако и мора бити и једна мера кроја и савршенства” – Меша Селимовић

У претходним бројевима овог часописа много пажње посветили смо одликама правног језика са лингвистичког становишта, при чему су посебно издвојени термини, односно стручни жаргон (1/2024), због чега су прописи понекад тешки за разумевање, затим архаизми и неологизми (2/2024), синонимија и полисемија (5/2024), номинализација и посебна атрибуција (6/2024), као и облици глагола специфични само за тај начин изражавања (3/2024). Оно што је такође посебно важно јесте правилност говора правника, односно правног језика јер правописне и граматичке недоследности, нажалост, нису ретке у домаћим текстовима закона. То доприноси могућности да се погрешно схвате одређене одредбе, да се двосмисленост устали, а непрецизност уруши углед законодавца. На крају, лаици верују закону, али и томе како је написан и узмеће за правило оно што стоји у закону иако је неправилно устројено. Због тога је

при састављању законских текстова неспорно важно не само да се питају правници него и лингвисти. Због тога и форензичар лингвиста може да има још једну функцију, односно форензичка лингвистика примену у пракси, што у напреднијим земљама и јесте тако.

Поред свега тога, последњих година врло често се говори о **Закону о службеној употреби језика и писама** („Сл. гласник РС” бр. 45/91, 53/93, 67/93, 48/94, 101/2005 – др. закон, 30/2010, 47/2018 и 48/2018 – испр.), којим је прописано да се службеном употребом језика и писама сматра употреба језика и писама у раду: државних органа, органа аутономних покрајина, градова и општина (даље: органи), установа, предузећа и других организација кад врше јавна овлашћења (даље: организације које врше јавна овлашћења), али и употреба језика и писама у раду јавних предузећа и јавних служби, као и у раду других организација кад врше послове утврђене овим законом. Након тога, још конкретније у члану 3. одређено је да се службеном употребом језика и писама сматра нарочито употреба језика и писама при:

- 1) усменом и писменом општењу органа и организација међусобно, као и са странкама, односно грађанима;
- 2) вођењу поступка за остваривање и заштиту права, дужности и одговорности грађана;

6. Често се даје анализа О ... , а странке се споразумеју О ... .

У шестотомном речнику Матице српске стоји: „**анализирати**, **-изирам** и **анализовати**, **-зујем** сврш. и несврш. шта (из)вршити анализу, испит(ив)ати, подробно проучити, проучавати”. Дат је и пример: Демокрит стоји много више од Аристотела, јер овај је само апстрахирао а онај сецирао и анализирао прирону.

На пример, у једном правном ставу, који је усвојен у поступку решавања спорног правног питања, извршни поверилац и извршни дужник током целог поступка могу се **споразумети да се ствар** прода непосредном погодбом, у којем случају ће се **споразумети и о условима** те погодбе.

У шестотомном речнику Матице српске и у свршеном и у несвршеном облику тог глагола наведено је да је повратни глагол, дакле увек са речцом „се”.

■ **споразумевати се**, **-умевам се**, ијек. споразумијевати се несврш. и уч. према споразумети се.

■ **споразумети се**, **-ем се.**, ијек. споразумјети се, сврш. 1. а. начинити, закључити споразум.

Дат је и пример: Енглеска се споразумјела с Француском . . . у питању Египта. ОП 2. б. **договорити се**, **сложити се**, **сагласити се** (са чим, са ким). 2. постићи разумевање. — Сваки народни просветитељ треба да зна двоје: чему ће учити народ и како ће се с њим најбоље споразумети. Прод. Настојало [дијете] да се с њиме споразумије кретњама своје главице и ручице.

У студији о допунама глагола стоји следеће: „Са киме / чиме дати пристанак, сагласност на што; изразити, потврдити своје слагање с ким, с чим, споразумети се, договорити се с ким. — Штаб одреда се сложио с нама. Чол. Коначно ... се сложише око цијене. Франг.”

Дакле, и језичке неправилности, као и претходно побројане поједине правне, показују колико је важно пажљиво и доследно примењивати обе норме како би се избегле све могуће недоследности и нејасности. Улога форензичких лингвиста и пре и после састављања текстова закона може и мора да буде одређена као значајна, јер би се тако само могло у иначе сложеном процесу.

Приредила: **Милица Радованчев**, лектор

Ендноте

- 1 „Увод у право”, Лукић, Кошутић и Митровић, Службени лист СРЈ Београд 2001, стр. 506.
- 2 https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1352075
- 3 Ибид.

- 4 Подаци о истраживању из: „Несистемски спојевии речи у правним текстовима”, Јелена Р. Редли, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду 2018, са http://doi.fil.bg.ac.rs/pdf/eb_ser/msc/2019-1/msc-2019-48-1-ch19.pdf.
- 5 Ибид.

ИНГ-ПРО

Закони који регулишу односе унутар људске заједнице, која би требало да буде по мери сваког појединца, тичу се различитих сегмената свакодневног живота. Међу тим сегментима посебну улогу у очувању и усавршавању људске цивилизације имају изванредна дела људског духа по којима би се требало равнати, као што из оних негативних треба учити. У новој рубрици „Поводом...“ бавићемо се баш тиме – значајним датумима, историјским преокретима, заслужним личностима и пресудним документима, као и њиховим утицајем на измене и усавршавање прописа.

Поводом Међународног дана вештина младих и Међународног дана младих

Којим прописима је регулисан положај младих у земљи и свету, на који начин они остварују своје потребе и која је разлика међу земљама по у улагању у омладинске политике, приказано је у овом тексту.

Шта је са младима?

Колико пута старији у аутобусима, на клупама у парковима или на градским улицама уздахну и питају то чувено 'шта је с младима'. Како се то облаче и понашају, куда то иду и имају ли идеју шта ће са собом? Природно је да постоји јаз међу генерацијама, природно је да има неразумевања, али старији би требало да буду мудрији и да схвате да свака младост има своје особености јер се времена, а са њима и људи мењају. А младости треба дати крила да полети, чак и када греши, јер се и на грешкама учи.

Кад би младост имала филозофију старца, не би било на свету ни једног сунчаног дана – Јован Дучић

Једна заједница показује колико је зрела и напредна и тиме колико пажње и ресурса посвећује младима. Да би је чинили одговорни, емпатични и посвећени одрасли, много труда треба да уложи у образовање и васпитање од најранијег детињства сваког детета које се у

тој заједници роди. Вртићке групе, програми основног и средњег образовања, сложеност и доступност студија, као и безбедност на свим местима куда се крећу, уз квалитетне садржаје које места у којима живе нуде – од културних до забавних, али и здравствено осигурање, социјални услови живота и одрживост развоја – све су то елементи који стално морају да се унапређују да би се обезбедио бољи и лепши свет за генерације које долазе.

Међународни дани посвећени младима

Бројне теме које су обрађене у рубрици „Поводом“, а тичу се међународних институција и прописа, али и домаћег законодавства, важне су за свакодневни живот. И некако се увек говори о заједници и људима у њој без посебног осврта на можда и најважнију категорију за тај бољи свет ком сви теже – младе, почевши од деце, преко тинејџера, до студентата. У оквиру ове рубрике до сада је било осврта на поједине прописе и дане који су посвећени деци, па је тако текст у новембру 2021. године посвећен доношењу Повеље о

развоја младих Секретаријата Комонвелта и извештају, који је истраживао и анализирао какав је живот у пет кључних области за 1,8 милијарди људи у свету између 15 и 29 година¹⁰. Индекс је обухватио 183 земље, с тим што су 142 забележиле побољшања у индексу развоја младих (ИДИ) током петогодишњег периода. Европске земље доминирале су међу првих десет, укључујући Данску (2), Швајцарску (4) и УК (5), с тим што је прва Немачка. Само Аустралија (3) и Јапан (10) постигле су довољно висок резултат ван Европе.

Будућност младих

Конфуције је рекао да још у младости треба да одсечеш штап на који ћеш се ослањати у старости. Та изрека савршено одговора

оволиким резолуцијама, агендама и законима који некако треба да учине да млади брже и лакше пронађу своје место под сунцем и остваре, ако не све, оно бар већину својих потенцијала. Будућност сваке заједнице зависи од снаге и спремности сваког њеног члана, а те особине негују се од најранијег доба. Тако од полетне, а понекад и непромишљене младости може да се добије разуман одрасли, који уме да увиди најбољи начин да своје знање користи не само за сопствену добробит него и, више од тога, за добробит заједнице. У томе се види и пуно значење наше народне изреке да **на младима свет почива**. Само онда када свака следећа генерација буде била боља од претходне – човечанство ће моћи да каже да је на правом путу да коначно обезбеди бољи свет за све.

Приредила: **Милица Радованчев**, лектор

Ендноте

- <https://www.un.org/en/observances/world-youth-skills-day>
- <https://www.un.org/en/observances/youth-day/background>
- <https://voelkerrechtsblog.org/de/a-turn-to-youth-in-international-law/>
- Марко Стојановић, Оквир система бриге о младима: Аналитички извештај о спроведеној компаративној анализи међународног и националног нормативног оквира са разматрањима и препорукама, Међународна организација за миграције, Београд 2021.
- <https://www.un.org/en/global-issues/youth>
- <https://www.unesco.org/en/youth>
- <https://data.unicef.org/topic/adolescents/overview/>
- <https://euyouth2024.be/uploads/Mapping-Existing-European-Youth-Policy-Strategies-on-Youth-Work.pdf>
- <https://www.youthpolicy.org/articles/youth-research-knowledge/10-years-later>
- <https://www.weforum.org/agenda/2017/01/these-are-the-best-places-in-the-world-to-be-young/>

Преїлед йройїса...

ИЗДАВАЈАМО ЗНАЧАЈНЕ ПРОПИСЕ КОЈИ СУ ДОНЕТИ ИЗМЕЋУ ДВА БРОЈА...

РАДНИ ОДНОСИ

- Правилник о измени Правилника о платама и другим примањима запослених у Министарству финансија – Пореска управа („Сл. гласник РС” бр. 48/2024 од 31. 5. 2024)
- Правилник о начину вођења и обрасцу личног листа носиоца јавнотужилачке функције и особља запосленог у јавном тужилаштву („Сл. гласник РС” бр. 50/2024 од 7. 6. 2024)

ЕНЕРГЕТИКА

- Правилник о измени и допунама Правилника о ближим условима за расподелу и коришћење средстава за примену мера енергетске ефикасности („Сл. гласник РС” бр. 48/2024 од 31. 5. 2024)
- Уредба о накнади за подстицај повлашћених произвођача електричне енергије („Сл. гласник РС” бр. 50/2024 од 7. 6. 2024)

ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

- Правилник о усклађеним износима подстицајних средстава за поновну употребу, рециклажу и коришћење одређених врста отпада („Сл. гласник РС” бр. 53/2024 од 17. 6. 2024)
- Правилник о измени Правилника о методологији за израду националног и локалног регистра извора загађивања, као и методологији за врсте, начине и рокове прикупљања података („Сл. гласник РС” бр. 53/2024 од 17. 6. 2024)

САОБРАЋАЈ

- Правилник о изменама и допунама Правилника о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству („Сл. гласник РС” бр. 52/2024 од 14. 6. 2024)
- Уредба о изменама и допунама Уредбе о стимулативним мерама у циљу унапређења комбинованог транспорта („Сл. гласник РС” бр. 55/2024 од 21. 6. 2024)

- Правилник о изменама и допунама Правилника о испитивању возила („Сл. гласник РС” бр. 55/2024 од 21. 6. 2024)

- Правилник о измени Правилника о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење аеродрома („Сл. гласник РС” бр. 56/2024 од 27. 6. 2024)

ПОЉОПРИВРЕДА

- Правилник о измени и допунама Правилника о условима и начину остваривања права на подстицаје у сточарству по кошници пчела („Сл. гласник РС” бр. 48/2024 од 31. 5. 2024)
- Уредба о изменама Уредбе о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у 2024. години („Сл. гласник РС” бр. 50/2024 од 7. 6. 2024)

ЈАВНИ ДУГ, БУЏЕТСКИ СИСТЕМ

- Одлука о емисији дугорочних државних хартија од вредности на међународном финансијском тржишту у оквиру ажурираног ГМТН Програма („Сл. гласник РС” бр. 50/2024 од 7. 6. 2024)
- Правилник о измени Правилника о условима и начину вођења рачуна за уплату јавних прихода и распоред средстава са тих рачуна („Сл. гласник РС” бр. 55/2024 од 21. 6. 2024)

ФИНАНСИЈСКЕ ИНСТИТУЦИЈЕ

- Одлука о изменама и допуни Одлуке о класификацији билансне активе и ванбилансних ставки банке („Сл. гласник РС” бр. 52/2024 од 14. 6. 2024)
- Одлука о изменама и допунама Одлуке о управљању ризицима који настају по основу активности које је банка поверила трећим лицима („Сл. гласник РС” бр. 52/2024 од 14. 6. 2024)

Прејлед њројиса...

ПОРЕЗИ, ЦАРИНЕ

- Правилник о каматним стопама за које се сматра да су у складу са принципом „ван дохвата руке” за 2024. годину („Сл. гласник РС” бр. 48/2024 од 31. 5. 2024)
- Правилник о допунама Правилника о облику, садржини, начину подношења и попуњавања декларација и других образаца у царинском поступку („Сл. гласник РС” бр. 50/2024 од 7. 6. 2024)
- Уредба о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2024. годину („Сл. гласник РС” бр. 54/2024 од 20. 6. 2024)

ЕЛЕКТРОНСКЕ КОМУНИКАЦИЈЕ

- Правилник о допуни Правилника о начину вођења одвојеног рачуноводства и провере веродостојности регулаторних извештаја јавног поштанског оператора („Сл. гласник РС” бр. 48/2024 од 31. 5. 2024)
- Правилник о начину објављивања података о интерфејсима електронских комуникационих мрежа у терминалним тачкама мреже („Сл. гласник РС” бр. 50/2024 од 7. 6. 2024)
- Правилник о захтевима за интероперабилност аутомобилских радио-пријемника и потрошачке дигиталне телевизијске опреме („Сл. гласник РС” бр. 56/2024 од 27. 6. 2024)

ДРУГЕ ОБЛАСТИ

- Тарифа накнаде за давање на послугу оригинала и умножених примерака ауторских дела издатих у штампаној форми („Сл. гласник РС” бр. 50/2024 од 7. 6. 2024)

- Правилник о изменама Правилника о образовању и начину рада органа вештачења Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање („Сл. гласник РС” бр. 53/2024 од 17. 6. 2024)
- Уредба о изменама Уредбе о обавезној производњи и промету хлеба од брашна „Т-500” („Сл. гласник РС” бр. 55/2024 од 21. 6. 2024)
- Уредба о допуни Уредбе о планирању и врсти роба и услуга за које се спроводе централизоване јавне набавке („Сл. гласник РС” бр. 55/2024 од 21. 6. 2024)
- Правилник о измени Правилника о обрасцу и садржини лекарског рецепта, начину издавања и прописивања лекова („Сл. гласник РС” бр. 55/2024 од 21. 6. 2024)
- Списак српских стандарда из области радио-опреме („Сл. гласник РС” бр. 55/2024 од 21. 6. 2024)
- Списак српских стандарда из области електромагнетске компатибилности („Сл. гласник РС” бр. 55/2024 од 21. 6. 2024)
- Тарифа накнада за емитовање интерпретација са снимака издатих на носачима звука и слике у телевизијским програмима јавних медијских сервиса које наплаћује ГОС – Глумачка организација Србије („Сл. гласник РС” бр. 55/2024 од 21. 6. 2024)

... донетих између два броја

С НАМА НЕМА ЛУТАЊА!

ИНГ-ПРО

ПРОПИСИ.НЕТ
ЕЛЕКТРОНСКО ПРАВНО ИЗДАЊЕ

Пословни саветник – штампани часопис: САВЕТОДАВНИ ЧАСОПИС ИЗ ОБЛАСТИ ФИНАНСИЈА

Јавне набавке и буџети

Грађанско право

Кривично право

Управно право

Привредно право

Радно право

Унакрсни поглед